

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการนำร่องปลูกป่า  
พัฒนาชุมชน มูลนิธิ “วันพฤกษ์เฉลิมพระเกียรติ ร.9”  
อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ชื่อผู้เขียน นายสถาพร สมศักดิ์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพบูรณ์ สุทธิสุภา	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คุณหญิงฉ.ลำปาง	กรรมการ
อาจารย์ รุ่งไพพรรณ อภิชาติพงศ์ชัย	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป คชศิลา	กรรมการ

#### บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรที่เข้าร่วมในโครงการนำร่องปลูกป่า “พัฒนาชุมชน” เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านบุคคล ด้านเศรษฐกิจและสังคม กับการมีส่วนร่วมในโครงการนำร่องปลูกป่าพัฒนาชุมชนตลอดจนปัญหาอุปสรรคความต้องการของชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการปลูกป่า “พัฒนาชุมชน” โดยดำเนินการศึกษาในพื้นที่ 4 หมู่บ้านของอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ บ้านน้ำลึกใต้ บ้านน้ำพุร้อน บ้านสันเจริญ บ้านน้ำแปง ผู้ให้ข้อมูลคือ ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการนำร่องปลูกป่า “พัฒนาชุมชน” ของมูลนิธิวันพฤกษ์ เฉลิมพระเกียรติ ร.9 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติต่าง ๆ คือ ค่าร้อยละ และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ไคสแควร์ (Chi-Square)

จากผลการวิจัยพบว่าชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการฯ มีอายุเฉลี่ย 35.34 ปี ระดับการศึกษาจบป.4 ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 21,155 บาทต่อปี

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการปลูกป่าพัฒนาชุมชน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้มากที่สุด และประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดขนาดอายุพันธุ์ไม้น้อยที่สุด อย่างไรก็ตามในภาพรวมของประชาชนยังมีส่วนร่วมในโครงการฯน้อยอยู่

ในการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตามพบว่า อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม รายได้ครัวเรือน ประสบการณ์ในการฝึกอบรม พื้นที่ถือครอง และการ

ติดต่อเจ้าหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการนำร่องปลูกป่า พัฒนาชุมชนส่วนการรับข้อมูลข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์แต่อย่างใด

ปัญหาอุปสรรคของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการปลูกป่า “พัฒนาชุมชน” ได้แก่ปัญหาด้านงบประมาณด้านการบริหารงบประมาณของคณะกรรมการหมู่บ้าน รองลงมาได้แก่ การขาดความเข้าใจและการประสานงานอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมขององค์กรชุมชนต่อ โครงการปลูกป่าพัฒนาชุมชน ปัญหาความขัดแย้งทางความคิดระหว่างพื้นที่ปลูกป่ากับพื้นที่ทำกินในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ สร้างความเข้าใจต่อโครงการปลูกป่า “พัฒนาชุมชน” ที่ชาวบ้านมีส่วนในการตัดสินใจปลูกและต้องการให้มีหลักเขตที่ชัดเจน จะทำให้การฟื้นฟูป่าโดยธรรมชาติโดยไม่จำเป็นต้องมีการปลูกป่าก็ได้ แต่จะปลูกในบริเวณที่ไม่มีต้นไม้ในบริเวณป่าหญ้าคา ควรส่งเสริมด้านอาชีพเช่นกองทุนไม้ผล,กองทุนนาทำให้ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการฯ มีรายได้สามารถดูแลรักษาพื้นที่ในโครงการฯ ตลอดจนส่งเสริมการบริหารจัดการกองทุนโดยชุมชนเอง เพื่อให้รู้จักการใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการฯ ในพื้นที่อย่างต่อเนื่องอันจะส่งผลให้ชุมชนมีงบประมาณไปพัฒนาสาธารณูปโภคอื่น ๆ เช่นศาลาหมู่บ้าน ,ถนน,ท่อระบายน้ำฯลฯและนำไปใช้เป็นกองทุนเพื่อสนับสนุนอาชีพเสริมในชุมชนส่งผลให้ประชาชนลดการใช้ป่าและนำผลิตผลจากป่ามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในความสมดุลของระบบนิเวศน์ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรจะต้องเข้าไปเรียนรู้ปัญหาในชุมชนแล้วกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้นเพื่อที่จะดำเนินการ ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

**Independent Study Title** People's Participation in Community Development Pilot  
Project under "Wan Pruek Chalerm Prakiat Rama 9"  
Foundation, Ta Wung Pa District, Nan Province

**Author.** Mr. Sathaporn Somsak

**M.S.(Agriculture)** Agricultural Extension

**Examining Committee :**

Assoc. Prof.Dr.Paiboon Suthasupa	Chairman
Asst.Prof.Dusdee Nalampang	Member
Lecturer Rampaipan Apichatpongchai	Member
Asst.Prof. Prateep Kochsila	Member

**Abstract**

The purpose of this study was to examine the participation of farmers involved in the Wan Pruk Chalerm Prakiat Rama 9. Foundation, to investigate the relationship between personal characteristics, socio-economic factors and peoples participation as well as their problems, obstacles and needs. The study was carried out in 4 villages in Ta Wang pa District, Nan Province : Ban Nam Luk Tai, Ban Num Pu Rawn, Ban San Jarem, and Ban Num Paeng. Data was collected from villagers by the use of questionnaires and analyzed in terms of Percentage, Standard Deviation, and Chi-Square test.

Form research findings, it was found that the villagers average age was 35.34 years old, had Pratom Suksa 4 education, and earned 2,115 Baht per year and most lack of social position. People had participated most in tree planting and least in choosing the age of seedlings.

In testing the relationship between independent variables and dependent variable, it was found that age, educational level, social position, family income, training experience, farm size

and extension contact were related to peoples participation, while information acquisition was not related at all.

It is recommended that ,in the process of building understanding of this project in order to reforest an area, villagers need to reforest a deforested area or an area covered by imperata grass, which has a clear boundary resulting in the forest recovering naturally without having to plant more trees. Also, there needs to organize occupational training for villagers to have more income, including the promotion of village fund by villagers themselves. Finally, the officials concerned have to study and understand the community's problems and encourage the community to have continuous participation if this project to be efficient and sustainable.